

STICHTING INLICHTINGENBUREAU

Veilig werken aan een eerlijke maatschappij

JAARVERSLAG 2020

● Stichting Inlichtingen**bureau**
Informatieknooppunt Gemeenten

Voorwoord

De medewerkers van het Inlichtingenbureau (IB) doen hun belangrijke werk bijna onzichtbaar. Werk dat invloed heeft op het dagelijks leven van miljoenen Nederlanders. Ieder jaar verwerkt het IB namelijk tientallen miljoenen gegevens van burgers, vooral voor gemeenten. Gegevens die gemeenten nodig hebben voor het geven van de juiste bijstand, zorg en onderwijs. Dat scheelt gemeenten enorm veel werk en tijd. Gemeenten kunnen nu veel sneller zien of iemand recht heeft op bijvoorbeeld een uitkering, of kwijtschelding van belasting. Niet alleen gemeenten hebben hierdoor minder administratie, maar ook burgers hebben minder papierwerk. Als je bijvoorbeeld bijstand aanvraagt gaat de controle tegenwoordig snel en soepel. Heb je recht op kwijtschelding, dan hoef je dat niet meer zelf te bewijzen. Dat gebeurt allemaal automatisch, dankzij het IB.

En als gemeenten minder administratie hebben, besparen ze geld. Maar ook dankzij het terugdringen van (bijstands)fraude wordt geld bespaard. En dat scheelt de burger veel belastinggeld. In 2020 lieten we onderzoeken hoeveel geld het werk van Inlichtingenbureau eigenlijk oplevert. Het IB 'kostte' 10 miljoen euro in 2020, maar leverde de Nederlandse belastingbetaler ongeveer 100 miljoen op.

2020 was ook voor het IB een bijzonder jaar. Door corona moesten alle medewerkers thuis werken. En door corona moest het IB in hele korte tijd de Tozo controle ontwikkelen.

Ondernemers die door corona in de financiële problemen kwamen konden bij hun gemeente een (tijdelijke) uitkering aanvragen, de Tozo. Dankzij het werk van het Inlichtingenbureau zagen gemeenten snel of iemand recht had op een Tozo uitkering.

In dit verslag lees je wat het IB in 2020 voor de inwoners van Nederland betekende.

Arjan van Noort

Bestuursvoorzitter Stichting Inlichtingenbureau

Arjan van Noort • Bestuursvoorzitter Stichting Inlichtingenbureau

Colofon

Tekstredactie: Ronald Janus
Coördinatie: Jeroen Walraven
Fotografie: Jurgen Huiskes
Grafisch ontwerp: Daphne van Langen / RAZA

© 2021

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Inlichtingenbureau.

Alle gegevens via een centraal punt

Het Inlichtingenbureau (IB) is opgericht om het uitwisselen van (persoons)gegevens tussen gemeenten en overheidsorganisaties makkelijker te maken. Het IB helpt gemeenten op 5 gebieden: Werk en Inkomen, Onderwijs, Belastingen, Zorg en Schuldhulpverlening en Beslaglegging.

WIE WE ZIJN

Het IB is in 2001 opgericht door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG). Het IB is opgericht om het uitwisselen van (persoons)gegevens tussen gemeenten en overheidsorganisaties makkelijker te maken. Om hun werk goed te doen moesten gemeenten vroeger zelf gegevens bij die organisaties opvragen. Sinds 2001 doet het IB dat voor de gemeenten. Dit scheelt gemeenten veel tijd en geld. Al die gegevens gaan nu via een centraal punt: het Inlichtingenbureau.

WAT WE DOEN

Het IB doet veel verschillende dingen, maar het doel is hetzelfde. Het IB helpt gemeenten bij het goed en snel uitvoeren van taken die gemeenten van de wet moeten doen, bijvoorbeeld uitkeringen verzorgen. Dit doen we door te zorgen dat gegevens tussen gemeenten en diverse (overheids)organisaties veilig en digitaal verstuurd worden. Maar ook door het verzamelen van (persoons)gegevens. Denk hierbij aan gegevens over inkomen vanuit het UWV, vermogensgegevens van de Belastingdienst, hogeschoolinschrijvingen van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en zorginformatie vanuit het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ). De informatie die het IB verzamelt zetten we naast

elkaar. Hierdoor ontstaan meldingen die het IB automatisch naar gemeenten stuurt. Met deze meldingen kunnen mensen die bij de gemeente werken burgers beter en sneller helpen met bijvoorbeeld het toekennen van bijstand, zorg of kwijtschelding. De medewerker van de gemeente hoeft niet alles zelf uit te zoeken. Dit scheelt een hoop werk.

WAAROM WE HET DOEN

Met de gegevens die het IB opzoekt en opstuurt helpen we gemeenten bij het bepalen of iemand recht heeft op een uitkering, kwijtschelding of zorg. Zonder die gegevens moeten gemeenten veel meer werk doen om te kijken of iemand recht heeft op hulp zoals een uitkering, of maatschappelijke ondersteuning. Al dat extra werk kost de gemeenten veel geld. Nu verzamelt het Inlichtingenbureau de gegevens die gemeenten nodig hebben. Gemeenten krijgen daarna alleen de informatie die zij nodig hebben. Bijvoorbeeld als er iets verandert voor iemand die een bijstandsuitkering krijgt. De medewerker bij de gemeente ziet dan direct of de verandering in de situatie van iemand met een bijstandsuitkering invloed heeft op de hoogte en/of het recht op een uitkering. Of als het gaat om de Wmo en Jeugdwet, recht heeft op zorg. Dit scheelt gemeenten veel tijd en geld. Zo houden gemeenten tijd over om hun inwoners

beter te helpen bij bijvoorbeeld het vinden van werk en het toekennen van zorg.

ROL VAN HET INLICHTINGENBUREAU

Het IB gaat om met gegevens waar gemeenten naar vragen. Dit betekent dat het IB van de wet alleen persoonsgegevens op mogen vragen bij organisaties. Daarna mag het Inlichtingenbureau die gegevens sturen naar gemeenten. Het IB kijkt zelf niet in de persoonsgegevens die het voor gemeenten verwerkt. Ook past het IB deze gegevens niet aan.

Sommige mensen willen weten of het IB gegevens van alle Nederlanders gebruikt. Dit is niet zo. Het IB gebruikt alleen gegevens van mensen als dat mag van de wet. Bijvoorbeeld als een persoon een uitkering aanvraagt of zorg nodig heeft. De gemeente controleert dan of iemand ook echt recht heeft op de aangevraagde uitkering of zorg. De gemeente vergelijkt de gegevens die de aanvrager geeft met de gegevens van het IB. Als de gegevens hetzelfde zijn dan geeft de gemeente de uitkering of zorg. Zo niet, dan doet de gemeente meer onderzoek.

WERK EN INKOMEN

Het IB stuurt gegevens (IB) helpt gemeenten om uit te zoeken of mensen met weinig inkomen of spaargeld onder sommige voorwaarden recht hebben op een uitkering of extra hulp, zoals bijzondere bijstand.

ONDERWIJS / VVA

Het IB stuurt gegevens naar de Regionale Meld- en Coördinatiefuncties (RMC). Dit zijn organisaties die jongeren zonder goed schooldiploma helpen. Met de gegevens van het IB kunnen RMC's makkelijk en snel zien of het jongeren zonder goed schooldiploma lukt een baan te vinden.

BELASTINGEN

Dankzij de gegevens van het IB weet een gemeente of iemand gemeentebelasting of waterschapsbelasting wel of niet kan betalen. Als je niet kunt betalen kun je kwijtschelding krijgen.

WMO EN JEUGDZORG

Het IB helpt met het versturen van berichten tussen gemeenten en zorgaanbieders op het gebied van Wmo en Jeugdwet. Dat doen ze samen het Gemeentelijk Gevevensknooppunt (GGk). Daarnaast geeft het IB gemeenten een seintje als een inwoner gedurende de periode van een Wmo-verstrekking een Wlz-indicatie krijgt. Zo wordt voorkomen dat een gemeente een dubbele zorguitkering aan iemand geeft.

SCHULDHULPVERLENING EN BESLAGLEGGING

Het IB helpt gemeenten en waterschappen met een oplossing om de beslagvrije voet van mensen met schulden uit te rekenen. Met die gegevens ziet de gemeente hoeveel geld mensen met schulden over moeten houden voor hun levensonderhoud, zoals boodschappen. Ook ziet de gemeente hoeveel geld iemand met schulden terug kan betalen.

ONDERWIJS

Jongeren helpen aan een diploma, werk of een uitkering

Gemeenten werken er hard aan om zoveel mogelijk jongeren met een mooi diploma van school te laten gaan. Dankzij het Inlichtingenbureau (IB) kunnen gemeentes jongeren die daar hulp bij nodig hebben sneller vinden.

Het IB laat gemeenten zien of jongeren (tot 23 jaar) wel of niet op school zitten. Maar ook of jongeren op een school zitten waar ze een diploma kunnen halen. “Dat doen we op twee manieren,” vertelt de communicatieadviseur, die bij het IB verantwoordelijk is voor Dienstverlening Onderwijs. “De eerste manier noemen we ‘Vroegtijdig aanmelden MBO’. Dan kijkt het IB eerst of een jongere op een bepaald soort voortgezet onderwijs (VO) zit. De scholen waar het IB naar kijkt zijn VMBO, speciaal onderwijs, praktijkonderwijs of Vavo. Daarna kijkt het IB of een leerling van zo'n type school de stap maakt naar het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO).” Met een MBO-diploma heb je betere kansen op werk. “Het IB ziet heel snel of iemand de stap naar het MBO maakt. Als een jongere die stap naar het MBO niet maakt, dan geeft het IB dat door aan de gemeente waar die jongere woont. De gemeente zoekt jongeren op die zich niet aanmelden voor het MBO. Misschien is er wel een goede reden dat een jongere niet naar het MBO gaat en kan de gemeente helpen zodat iemand wel de stap maakt naar een hogere opleiding. Ongeveer 8.000 jongeren maken jaarlijks niet de stap van VO naar MBO. Met de informatie van het Inlichtingenbureau kunnen ze door gemeenten alsnog geholpen worden om de overstap te maken.”

SCHOOLVERLATERS

“De tweede manier waarop het IB gemeenten laat zien welke jongeren misschien hulp nodig hebben heet Voortijdig Schoolverlaten. Een jongere tussen de 16 en 23 jaar die niet op school zit, en die geen MBO 2 diploma (of hoger) heeft, heet een schoolverlater. Het IB ziet alle jongeren in Nederland die niet naar school gaan. Het IB controleert of die jongeren misschien werk hebben, of een uitkering. Het IB geeft dit door aan de gemeente waar de jongere die niet naar school gaat woont. Dan kan een medewerker van de gemeente contact opnemen met de jongere en begeleiding aanbieden. De gemeenten hebben hulpprogramma's om jongeren terug naar school te laten gaan. Er zijn ook jongeren die niet naar school willen, maar liever gaan werken. Dan kan de gemeente helpen om samen naar passend werk te zoeken. Het komt ook voor dat een jongere niet naar school kan of wil, maar ook niet aan het werk kan of wil. Dan begeleidt iemand van de gemeente een jongere met het aanvragen van een uitkering of een Wajong. Maar het eerste doel van de gemeente is altijd iemand terug naar school te begeleiden om een diploma te halen. En als dat niet lukt, dan volgt begeleiding naar werk of een uitkering. In 2020 werden, mede dankzij het werk van het IB, 2.657 schoolverlaters geholpen aan werk of een opleiding.”

ONDERWIJS

Het is in Nederland erg belangrijk dat je naar school gaat en een diploma haalt. Zonder diploma is je kans op werk veel kleiner dan met diploma. Gemeenten willen jongeren helpen om een diploma te halen. Het Inlichtingenbureau zoekt voor de gemeenten uit welke jongeren er wel en niet naar school gaan. Zo kan de gemeente snel zien of een jongere begeleiding nodig heeft. Begeleiding naar school, maar ook naar werk of een uitkering.

‘Het Inlichtingenbureau is het postkantoor tussen gemeenten en zorgaanbieders’

Als iemand zorg krijgt via de gemeente, moeten veel organisaties daarover geïnformeerd worden. Het Inlichtingenbureau (IB) helpt gemeenten daarbij achter de schermen. Elk jaar wisselen gemeenten en zorgaanbieders meer dan 10 miljoen berichten uit via het IB.

In Nederland zijn gemeenten verantwoordelijk voor een deel van de zorg. Het gaat om zorg die onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of Jeugdwet valt. Zodra de gemeente beslist dat je zorg krijgt, moeten daarvoor allerlei organisaties geïnformeerd worden. “Het IB is een soort postkantoor,” legt de productmanager Zorg uit. “Wij regelen de uitwisseling van gegevens en berichten die te maken hebben met de Wmo en de jeugdzorg. In 2018 werden er 9 miljoen berichten verstuurd, in 2020 waren dat er al 13 miljoen.”

De berichten die verstuurd worden zijn allemaal met elkaar verbonden: “Als de gemeente bijvoorbeeld heeft besloten dat je zorg krijgt uit de Wmo, dan moet er een berichtje gestuurd worden naar een zorgaanbieder. Zodra de zorgaanbieder besluit de zorg te leveren, kan de gemeente sinds 2020 ook een bericht sturen naar een andere organisatie: het CAK. Bij zorg uit de Wmo moeten mensen namelijk een eigen bijdrage betalen. Het CAK is verantwoordelijk voor het innen van die eigen bijdrages.”

Soms kiezen mensen ervoor om met een geldbedrag van de gemeente zelf zorg in te kopen. Dit heet een ‘persoonsgebonden budget’ (pgb). De Sociale Verzekeringsbank regelt de zaken die met het pgb te maken hebben. De SVB moet dus ook een bericht krijgen dat iemand een pgb heeft gekregen.

LANGDURIGE ZORG

Mensen die een lange tijd veel zorg nodig hebben, krijgen zorg via het zorgkantoor. Deze zorg valt onder de Wet langdurige zorg (Wlz). Om zorg te krijgen uit de Wlz moeten ze eerst een soort toestemming (indicatie) hebben van Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Het IB startte in 2020 met de Wlz-signalen. “Dat is een nieuwe dienst van het Inlichtingenbureau,” vertelt de productmanager. “De gemeente kan ermee zien of iemand die zorg aan de gemeente vraagt, niet al zorg uit de Wet langdurige zorg krijgt. We krijgen daarvoor informatie van het CIZ. Anders kan iemand van twee partijen zorg krijgen. Met Wlz-signalen voorkomen gemeenten dubbele zorgkosten.”

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING EN JEUGDZORG

Als je zorg nodig hebt uit de Wet maatschappelijke ondersteuning of de Jeugdwet, dan maak je een afspraak bij je gemeente. De gemeente onderzoekt dan of je recht hebt op zorg, wat je nodig hebt, in welke vorm en of je er zelf aan mee moet betalen. Als dat duidelijk is, moet de gemeente allerlei organisaties laten weten dat je zorg krijgt. Het Inlichtingenbureau zorgt ervoor dat die berichten snel bij de goede partij terechtkomen.

Beslagvrije voet beschermt deel van je inkomen bij schulden

Dankzij een slimme rekenoplossing van het Inlichtingenbureau (IB) zien onder andere gemeenten nu heel snel hoe hoog je beslagvrije voet is.

Als je schulden hebt moet je meestal iedere maand een stukje schuld terugbetalen, dat heet aflossen. Als je niet kunt - of wilt - betalen, dan kan de partij waar je een schuld hebt beslag leggen op je inkomen, bijvoorbeeld een uitkering. De wet beschermt een deel van je inkomen tegen zo'n beslag. We hebben in Nederland namelijk afgesproken dat je een bepaald deel van je inkomen over moet kunnen houden om van te leven. Je moet iedere maand genoeg geld hebben om boodschappen te kunnen doen. Dat heet de beslagvrije voet en daar mag niemand beslag op leggen.

Sommige mensen hebben een schuld bij de gemeente, kunnen een boete van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) niet betalen, of hebben (tijdelijk) niet voldoende inkomen om de alimentatie te betalen. "In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ontwikkelde het IB, samen met het Bureau Keteninformatisering Werken en Inkomen (BKWI), in 2020 een manier waarmee de beslagvrije voet snel en makkelijk kan worden uitgerekend," vertelt de Business development manager bij het IB.

"Het IB kijkt samen met het BKWI bij het UWV en de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) naar iemands (financiële) situatie. Daarna rekent het IB de beslagvrije voet uit en geeft dat door aan onder andere de gemeente en via het BKWI aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB), het CJIB en Landelijk Bureau Inning Onderhouds-bijdragen (LBIO)."

SCHULDHULPVERLENING

"De beslagvrije voet maakt deel uit de schuldhulpverlening," legt de Business development manager uit. "Als je in de schulden zit kun je je melden bij de gemeente en om hulp vragen. Het uitrekenen van je beslagvrije voet is onderdeel van de schuldhulpverlening, maar de gemeente kan je ook zo helpen dat je voortaan minder schulden maakt. Soms is de gemeente niet de enige schuldeiser, maar heeft iemand meerdere schulden bij meerdere partijen. Als er meerdere beslagleggers zijn, dan moeten die zich melden bij de eerste schuldeiser. Wanneer de gemeente de eerste schuldeiser is, laat die de beslagvrije voet door het IB uitrekenen. Daarna neemt de gemeente de regie voor alle schuldeisers/beslagleggers en rekent uit hoeveel iedereen krijgt. Dat is een prettige manier van werken voor iemand met schulden, want die hoeft nu niet meer zelf uit te rekenen hoeveel hij of zij aan iedereen moet betalen. Vroeger moest dat wel, dan moest je met alle schuldeisers/beslagleggers apart overleggen over je schulden. Je liep dan het risico dat je geen geld overhield voor je levensonderhoud. Tegenwoordig ben je dus beschermd tegen schuldeisers. Je schuld verdwijnt niet, maar dankzij de beslagvrije voet houd je iedere maand voldoende geld over voor onder andere boodschappen en wonen."

©ISTOCKPHOTO

SCHULDHULPVERLENING EN BESLAGVRIJE VOET

Als je schulden hebt en deze niet kunt terugbetalen, dan mag de partij waarbij je de schuld hebt (de schuldeiser), beslag leggen op je inkomen en bezit. Gelukkig is een deel van je inkomen beschermd tegen schuldeisers. Dat heet de 'beslagvrije voet', en zorgt ervoor dat je altijd geld overhoudt voor levensonderhoud, zoals boodschappen. Het Inlichtingenbureau heeft een rekenmachine gemaakt om uit te rekenen hoeveel geld je iedere maand kunt terugbetalen én verhouden. Zelf je beslagvrije voet uitrekenen? Dat kan op www.uwbeslagvrijevoet.nl

2020 in cijfers

Dankzij het werk van het Inlichtingenbureau besparen gemeenten en inwoners ieder jaar veel geld en tijd. In 2020 heeft het Inlichtingenbureau laten onderzoeken hoeveel geld en tijd precies.

Gemeenten en burgers bespaarden in 2020 in totaal

112.000.000

euro aan tijd en geld door gebruik te maken van gegevens van het Inlichtingenbureau.

WERK EN INKOMEN

- De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de manieren van het kabinet om ondernemers te helpen tijdens de coronacrisis. Met de informatie van het Inlichtingenbureau bepaalt de gemeente of een aanvrager recht heeft op een aanvullende uitkering.
- In 2020 controleerden bijna alle gemeenten bij het Inlichtingenbureau of iemand recht had op een Tozo uitkering. Bij elkaar zijn er door gemeenten meer dan 250.000 dossiers opgestuurd van ondernemers die een Tozo uitkering aanvragen.

Bij elkaar zijn er meer dan

250.000

dossiers opgestuurd van ondernemers die een Tozo uitkering aanvragen.

BELASTINGEN

- Als je weinig inkomen of spaargeld hebt, kom je in aanmerking voor kwijtschelding van belastingen. In 2020 leverde het Inlichtingenbureau aan 319 van de 355 Nederlandse gemeenten informatie over kwijtschelding van lokale belastingen. Dit is 90% van alle Nederlandse gemeenten. Daarnaast gebruiken alle 21 waterschappen deze informatie (d.w.z. 100%).
- Het Inlichtingenbureau onderzocht in 2020 voor 1.311.074 gezinnen of zij in aanmerking kwamen voor automatische verlenging van kwijtschelding. Dit was voor 656.698 gezinnen het geval.
- Het Inlichtingenbureau bespaarde dus voor 656.698 gezinnen veel tijd. Die gezinnen hoefden niet opnieuw verlenging van kwijtschelding van belasting aan te vragen.

Het Inlichtingenbureau bespaarde voor

656.698

gezinnen veel tijd door automatische verlenging van kwijtschelding

ONDERWIJS

- Het Inlichtingenbureau levert informatie aan gemeenten en Regionaal Meld en Coördinatiepunten over jongeren in de leeftijd 18 tot 23 jaar die niet naar school gaan en geen MBO 2 diploma hebben. Dat heet Voortijdig Schoolverlaten.
- Met de Voortijdig Schoolverlaten-informatie kunnen gemeenten en Regionaal Meld- en Coördinatiepunten jongeren helpen naar betaald werk, of terug naar school. Dankzij deze informatie zijn gemeenten en Regionaal Meld- en Coördinatiepunten in staat om jaarlijks ongeveer 2.650 jongeren te helpen naar betaald werk of terug naar school.

Jaarlijks worden ongeveer

2.650

jongeren geholpen naar betaald werk of terug naar school.

WMO EN JEUGDZORG

- Mensen hebben recht op zorg en ondersteuning vanuit verschillende zorgwetten. Het Inlichtingenbureau stuurt berichten tussen gemeenten en zorgaanbieders. De gemeente kan daardoor sneller bepalen of iemand recht heeft op zorg.
- Alle Nederlandse gemeenten ontvingen in 2020 berichten van het Inlichtingenbureau met informatie over zorg. In 2020 stuurde het Inlichtingenbureau 13 miljoen berichten met informatie over zorg. Met deze informatie bespaarden gemeenten in 2020 €22.501.700,- aan tijd en geld.

Gemeenten bespaarden in 2020

22.501.700

euro aan tijd en geld door informatie over zorg.

Op tijd de juiste informatie zorgt voor minder problemen achteraf

Met slimme oplossingen helpt het Inlichtingenbureau (IB) vervelende verrassingen te voorkomen, voor mensen in de bijstand én voor ondernemers met een tijdelijke uitkering.

Dankzij het IB kunnen gemeenten snel zien als er iets verandert in de situatie van iemand die bijstand ontvangt. Zo'n verandering kan ervoor zorgen dat de hoogte van de bijstandsuitkering anders is dan in de maanden ervoor. “Sommige mensen hebben naast hun uitkering uit de bijstand bijvoorbeeld ook inkomen uit betaald werk,” vertelt de productmanager Werk en Inkomen bij het IB. Hij geeft een voorbeeld: “Je hebt bijstand en krijgt iedere maand 1.000 euro uitkering. Daarnaast heb je inkomen uit werk, bijvoorbeeld 200 euro. Dan ben je verplicht dit bij de gemeente op te geven. De gemeente trekt dan de 200 euro die je verdient hebt af van die 1.000 euro bijstandsuitkering. De uitkering is dan 800 euro.”

MINDER GEDOE

Als je betaald werk hebt, krijg je iedere maand een loonstrookje van je werkgever. Op dat loonstrookje staat precies hoeveel je hebt verdiend. Het loonstrookje moet je verplicht opsturen naar de gemeente. Dat is best veel gedoe, ook voor gemeenten. Het IB wil er daarom voor gaan zorgen dat burgers in de toekomst geen loonstrookje meer hoeven te sturen naar de gemeente: “Het IB controleert bij het UWV of je inkomen hebt naast je uitkering. Dat geeft het IB door aan de gemeente en die weet dan precies hoeveel uitkering je nog krijgt. Zo kom je niet voor vervelende verrassingen te staan. Bijvoorbeeld omdat je te weinig uitkering krijgt en in de schulden komt. Of omdat je juist te veel uitkering

krijgt, die je dan maanden later onverwacht terug moet betalen aan de gemeente.”

TOZO-CONTROLE

Een andere nieuwe dienst van het IB helpt gemeenten bij het afhandelen van Tozo uitkeringen: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers. Met deze regeling helpt de overheid zelfstandig ondernemers die door de coronamaatregelen minder of geen geld meer verdienen.

“Ondernemers konden een Tozo-uitkering aanvragen bij de gemeente,” vertelt de productmanager. “Om te kijken of een ondernemer recht had op een uitkering vraagt de gemeente het IB om gegevens over de aanvrager. Het IB kan namens de gemeente in korte tijd nagaan of iemand ondernemer is, recht had op Tozo en of de aanvraag op de juiste manier is ingevuld. Daarvoor vraagt het IB onder andere gegevens op bij de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel en het UWV. Dat scheelt de gemeente en de ondernemer die overheidssteun ontvangt veel tijd en administratie.

Als je – om wat voor reden dan ook – toch geen recht had op een Tozo-uitkering, is het prettig om dat snel te weten. Zo voorkom je zoveel mogelijk dat je later te horen krijgt dat je achteraf (veel) geld moet terugbetalen.”

WERK EN INKOMEN

Gemeenten willen voorkomen dat mensen te veel, te weinig of onterecht uitkering krijgen. Om gemeenten te helpen bedacht het Inlichtingenbureau in 2020 twee manieren. De eerste manier heet OIB (Ondersteuning Inkomstenverrekening Bijstand) en gaat over mensen in de bijstand die een inkomen hebben naast hun uitkering. De andere manier heet Tozo controle. Daarmee kan de gemeente zien of speciale situaties invloed hebben op (de hoogte van) de Tozo uitkering voor ondernemers.

'Kwijtschelden belasting gaat nu veel makkelijker'

Wie recht heeft op kwijtschelding van belasting hoeft dat niet zelf te bewijzen. Dankzij het Inlichtingenbureau (IB) gaat dat nu automatisch.

“Om te zien of iemand recht heeft op kwijtschelding van belasting controleert het IB eerst welke gegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) staan,” legt de communicatieadviseur van het IB uit. “In de BRP houden gemeenten de gegevens van ingeschreven burgers bij. Hier kan het IB zien of je alleenstaand bent, of samenwoont. Ook ziet het IB of je al pensioengerechtigd bent, want dat kan invloed hebben op of en hoeveel je moet betalen. Stel dat de gemeente het Burger Service Nummer van mijnheer Jansen aanlevert, dan kan het IB bij het BRP zien of er ook een mevrouw Jansen bij hoort. Als dat zo is leveren de burgerservicenummers van mijnheer en mevrouw Jansen samen één huishouden en een gezamenlijk inkomen en vermogen op. Mevrouw Jansen hoeft dus niet ook een formulier voor kwijtschelding in te vullen.”

FORMULIER INVULLEN

Als je een laag inkomen en/of geen vermogen (bijvoorbeeld spaargeld of een eigen auto) hebt, dan hoef je meestal geen belasting te betalen aan de gemeente of het waterschap. Dat heet 'kwijtschelding'. In Nederland vragen jaarlijks tussen de 600.000 en 700.000 mensen kwijtschelding van belasting aan. “Vroeger moest je zelf met allemaal papieren bewijzen dat je die belastingen niet kon betalen, maar dankzij het IB gaat dat nu bijna vanzelf.”

KWIJTSCHELDING OF NIET?

Als uit de controle van het IB bij al die instanties (UWV, RDW, BRP en Belastingdienst) blijkt dat je een laag inkomen hebt en weinig vermogen, dan krijgt de gemeente of het waterschap hiervan een bericht. “Het IB beslist niet of een burger kwijtschelding krijgt, maar kijkt alleen of de aanvrager voldoet aan de norm,” zegt de communicatieadviseur. “De gemeente of het waterschap beslist over de kwijtschelding. Dat doen ze op basis van de gegevens die het IB doorgeeft. Dankzij het werk van het IB wordt het aanvragen van een kwijtschelding veel makkelijker. Dat is voor iedere aanvrager prettig, maar helemaal voor mensen die moeite hebben met het invullen van allerlei formulieren. Je hoeft niet zelf te bewijzen dat je recht hebt op kwijtschelding. Ook hoef je niet ieder jaar opnieuw een formulier in te vullen. Wanneer je een keer kwijtschelding van belasting hebt aangevraagd en hebt gekregen, kijkt het IB ieder jaar automatisch of je daar volgend jaar weer recht op hebt. Als blijkt dat je niet (meer) in aanmerking komt voor kwijtschelding, dan krijg je van de gemeente of het waterschap een eenvoudig formulier om in te vullen. Het enige dat je dan moet doen is een bewijsstuk meesturen, bijvoorbeeld een bankafschrift, en dan kan alsnog worden besloten of je in aanmerking komt voor het niet hoeven betalen van bepaalde belastingen en heffingen.”

KWIJTSCHELDING BELASTING

Stel dat je de belastingen van de gemeente of het waterschap niet kunt betalen. Bijvoorbeeld omdat je niet genoeg inkomen hebt, of geen vermogen. Dan kun je bij de gemeente of het waterschap een formulier invullen waardoor je misschien niet hoeft te betalen. Je hoeft zelf niet aan te tonen dat je de belasting niet kunt betalen, dat doet het Inlichtingenbureau.

IB-NEXT

Slimmer gegevens gebruiken voor snellere oplossingen

IB-NEXT is een nieuwe manier van werken waarbij het Inlichtingenbureau (IB) en gemeenten gegevens slimmer gebruiken. Mensen worden daardoor beter en sneller geholpen.

Het IB stuurt al 20 jaar gegevens van inwoners naar medewerkers van de gemeente. Een medewerker kan met die gegevens mensen helpen. Maar de mensen die door de gemeente worden geholpen, kunnen misschien ook zelf dingen oplossen met de gegevens van het IB. Denk bijvoorbeeld aan gegevens die je helpen bij het voorkomen van schulden. Daarom willen gemeenten in de toekomst de gegevens die zij zelf krijgen van het IB ook doorsturen naar de burger. Die heeft dan sneller antwoord op zijn vraag, of kan dingen makkelijker zelf regelen.

“Omdat gemeenten andere, betere manieren bedenken om hun inwoners te helpen moet ook het Inlichtingenbureau anders gaan werken,” vertelt de programmamanager bij het IB. “In 2020 zijn we begonnen met deze andere manier van werken. We denken niet alleen na over hoe we gemeenten met gegevens kunnen helpen met hun werk, maar ook hoe het gebruiken van gegevens het leven van inwoners beter en makkelijker maakt.” Het IB is in 2020 begonnen, daarom merk je als inwoner nog niet zoveel van de nieuwe manier van werken. Een aantal gemeenten merkt al wel verschil. Die zien nu eerder en sneller hoe ze inwoners kunnen helpen met slimme oplossingen.

TELEFOON-APP

“Een voorbeeld van zo'n slimme oplossing is een telefoon-app voor mensen met geldproblemen,” vertelt de programmamanager. “Als je weinig inkomen hebt en schulden, wil je voorkomen dat je nog meer schulden maakt. Met de app zie je makkelijk hoeveel je uit kunt geven zonder dat je verder in de geldproblemen komt. Om die app goed te laten werken, heeft de gemeente gegevens nodig die de gebruiker van de app kunnen helpen. De hoogte van de uitkering van de gebruiker bijvoorbeeld. Dat soort gegevens krijgt de gemeente van het IB. De gemeente stuurt die gegevens naar de app. Met de app willen gemeenten voorkomen dat mensen in de schuldsanering komen.”

“Een ander voorbeeld van een slimme oplossing is gemeenten snel laten zien welke jongeren zonder diploma stoppen met school. Zonder diploma is het in Nederland moeilijk om een goede baan te vinden. Gemeenten willen graag weten welke jongeren stoppen met school, zodat ze die jongeren kunnen helpen. Het IB laat gemeenten heel snel zien wie er gestopt is met zijn opleiding. Dan kan de gemeente contact opnemen met de jongere zonder diploma, en deze helpen aan een opleiding die wel past, of samen zoeken naar betaald werk.”

IB-NEXT

Gemeenten zijn altijd op zoek naar manieren om hun inwoners beter te kunnen helpen. Omdat iedere inwoner andere wensen heeft, willen gemeenten ervoor zorgen dat de hulp zo persoonlijk mogelijk is. Want als je hulp krijgt die precies voor jou gemaakt is, worden je vragen of problemen sneller opgelost. Dat is een nieuwe manier van werken voor veel gemeenten, en het Inlichtingenbureau wil ze daar met de juiste gegevens zo goed mogelijk bij helpen.

‘Het Inlichtingenbureau neemt de privacy van mensen héél erg serieus’

Bij het Inlichtingenbureau (IB) staan privacy en veiligheid voorop. Als de gemeente je gegevens opstuurt naar het Inlichtingenbureau kun je ervan uit gaan dat die gegevens zeer goed beschermd worden.

Als je een uitkering aanvraagt, of zorg via de Wet maatschappelijke ondersteuning, of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, dan moet je je burger-servicenummer (BSN) bij de gemeente opgeven. Met dat nummer gaat de gemeente naar het IB, die daar bij andere organisaties gegevens bij zoekt voor de gemeente. “Het IB is hét informatieknooppunt voor gemeenten en heeft ongeveer 700.000 burgerservicenummers geregistreerd,” vertelt Jan Peter Bergfeld, intern toezicht-houder bij het IB. “Het IB verwerkt informatie van de gemeenten en andere organisaties. Die gegevens moeten optimaal beschermd worden en dat nemen we héél serieus.”

BEVEILIGDE VERBINDINGEN

“Ten eerste moeten die gegevens op een veilige manier gedeeld worden tussen gemeenten, het Inlichtingenbureau en andere organisaties. Dat gebeurt via computersystemen die zeer goed beveiligd met elkaar in contact staan. De gegevens gaan automatisch van de ene organisatie naar de andere, daar zitten geen mensen tussen,” legt Bergfeld uit. De medewerkers van het Inlichtingenbureau kunnen dus niet zomaar alle gegevens inzien van mensen met een uitkering. “In een enkel geval komt het voor dat een medewerker van het Inlichtingenbureau wel iemands gegevens moet bekijken,” vertelt Bergfeld. “Dan moet je denken aan een technisch beheerder of iemand van de servicedesk die een probleem met specifieke gegevens moet helpen oplossen. Die medewerkers moeten vooraf aan de directie speciale toestemming

vragen om de gegevens van een burger tijdelijk in te mogen zien.” Alle medewerkers van het IB hebben een geheimhoudingsverklaring ondertekend. Ze krijgen ook training hoe ze goed en veilig om moeten gaan met persoonsgegevens.

TOEZICHT

Jan Peter Bergfeld waakt dus over de privacy en veiligheid. Het IB moet zich houden aan de wet Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Ook de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) controleert of het IB goed omgaat met de privacy van burgers. Hoe het IB omgaat met de privacy van burgers en de beveiliging van gegevens wordt ieder jaar gecontroleerd door een onafhankelijk bedrijf: Baker Tilly. Ook huurt het IB mensen in die proberen in te breken in de systemen, dat noem je ‘hackers’. “Als die een fout vinden kunnen we dat repareren,” zegt Bergfeld. “Het IB doet er alles aan om te zorgen dat niemand zonder toestemming bij de gegevens van burgers kan komen.” Ieder jaar hebben gemeenten te maken met nieuwe of veranderde wetten en taken. Dan moet het IB nieuwe of andere manieren bedenken om gemeenten te helpen met die taken en met gegevens. Volgens de AVG mogen gemeenten, het IB en andere organisaties niet meer gegevens opvragen, verwerken of delen dan nodig. “Bij alles wat het IB doet zorgt het ervoor dat de privacy van de burger daarbij zo goed mogelijk wordt beschermd.”

Jan Peter Bergfeld · Intern toezichthouder Stichting Inlichtingenbureau

PRIVACY EN VEILIGHEID

Jaarlijks verwerkt het Inlichtingenbureau (IB) miljoenen gegevens van mensen die een uitkering krijgen of kwijtschelding van gemeentebelastingen aanvragen. Dat gaat meestal om hele privacygevoelige informatie die niet zomaar ‘op straat’ mag komen te liggen, zoals de hoogte van het inkomen, de uitkering of de waarde van het vermogen. Gelukkig is privacy een grondrecht voor alle mensen in Nederland. Het IB is daarom wettelijk verplicht om die gegevens bijzonder goed te beschermen.

Stichting Inlichtingenbureau

Postbus 19247
3501 DE Utrecht

Sint Jacobsstraat 400 – 420
3511 BT Utrecht

Receptie

Telefoon: 088 5141600
E-mail: info@inlichtingenbureau.nl

Servicedesk

Telefoon: 0800 222 11 22
E-mail: servicedesk@inlichtingenbureau.nl

www.inlichtingenbureau.nl

